

Булкіна І.А.

доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
yartym.ia@gmail.com

Чепелюк М.И.

доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
chepeliuk.margo@gmail.com

Булкіна И.А., Чепелюк М.И.
Bulkina I.A, Chepeliuk M.I.

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ЗАГРОЗ ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЕНЕРГОГЕНЕРУЮЧИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Розглянуто особливості фінансово-економічної безпеки енергогенеруючих підприємств України. Виділено основні загрози безпеки. На основі аналізу літературних джерел сформовано систему показників фінансово-економічної безпеки таких підприємств з виділенням їх граничних значень за рівнем можливих загроз.

Аннотация. Рассмотрены особенности финансово-экономической безопасности энергогенерирующих предприятий Украины. Выделены основные угрозы безопасности. На основе анализа литературных источников сформирована система показателей финансово-экономической безопасности таких предприятий с выделением их предельных значений по уровню возможных угроз.

Annotation. Features of financial and economic safety of power generating enterprises of Ukraine are considered. High security threats are highlighted. On the basis of the analysis of literary sources, a system of indicators of financial and economic security of such enterprises has been formed with the allocation of their limit values according to the level of possible threats.

Загрози фінансово-економічній безпеці завжди були характерний для енергогенеруючих підприємств, оскільки виникнення аварійних ситуацій призводить до великих економічних втрат не тільки в енергетиці, а й у всіх інших видах економічної діяльності.

Щодо найбільш вагомих загроз на макрорівні можна віднести такі, як: зростаючий процес старіння генеруючого та електромережевого устаткування; недостатня пропускна спроможність електричних мереж у низці регіонів України; перехресне субсидювання; зниження науково-технічного потенціалу галузі; незавершеність формування нормативно-правової бази функціонування підприємств електроенергетики стосовно нових економічних умов; недостатність оборотних коштів; накопичення дебіторської заборгованості електроенергетичних компаній; недосконалість систем обліку та інші. Проте попередження та подолання цих причин, ліквідація негативних наслідків їх впливу значною мірою залежить як від збалансованості і повноти законодавства країни про банкрутство (неспроможність), так і від розвиненості системи менеджменту кожного підприємства за складовою антикризового управління. Варто зазначити, що зарубіжні фахівці вважають, що спрогнозувати банкрутство можна за 1,5-2 роки до появи його очевидних ознак. Отже, щоб процеси банкрутства суб'єктів підприємництва завдавали найменшої шкоди їх економіці, необхідним і доцільним стає проведення процедури превентивного виявлення та аналізу можливих загроз фінансово-економічної безпеки [2-3].

У якості вхідної інформації доцільно використовувати статистичну звітність енергогенеруючих підприємств, що міститься на їх сайтах [57]. На основі аналізу літературних джерел [1-4] було сформовано нормативні значення показників фінансово-економічної безпеки енергогенеруючих підприємств, що наведено у табл. 1., за рівнем загроз.

Так, критичні загрози представляють загрози для стабільного функціонування підприємств (забезпечення надійного енергопостачання, інвестиційної привабливості, ефективності і рентабельності підприємства). Значні загрози можуть значущим чином вплинути на результати діяльності енергетичного підприємства, однак не приводять до дестабілізації його діяльності. Помірні загрози є прийнятними для підприємств.

Поділ ризиків за значимістю проводиться для того, щоб визначити на якому рівні необхідно проводити управління даним ризиком. Якщо ризик є

критичним і несе в собі загрозу стратегії підприємства або функціонуванню підприємства в цілому, то питання про управління даним ризиком повинен прийматися на найвищому рівні. Управління ж помірними ризиками може бути вирішеним лінійним менеджером. Отже, у якості запобіжних заходів щодо попередження та уникнення ризиків фінансово-економічної безпеки енергогенеруючих підприємств можна вважати такі: щодо ознак помірних загроз – забезпечення зростання валової рентабельності продукції (послуг); забезпечення фінансової стійкості, стабільності підприємства; щодо доведення підприємства до стану значних загроз – забезпечення зростання усіх ознакових оцінних показників; перевірка вигідності умов договорів, що укладені чи повинні бути укладені; щодо критичних загроз – забезпечення ефективного використання грошових коштів; не порушення раціональної структури капіталу; забезпечення зростання частки прибутку, котра направляється на розвиток підприємства. Забезпечення кожного із наведених вище заходів потребує їх деталізації та складання плану реалізації з урахуванням бізнес-плану та специфіки фінансового стану кожного енергогенеруючого підприємства.

Таблиця 1

Показники фінансово-економічної безпеки енергогенеруючих підприємств

Вид загроз	Ознаковий показник	Нормативне значення	Умова наявності ознак загроз
Помірні загрози	Коефіцієнт покриття, Кп	$K_p > 1$	$K_p < 1$
	Валова рентабельність продукції (послуг), ВРП	$ВРП > 0$	$ВРП = 0$
Значні загрози	Коефіцієнт забезпечення зобов'язань підприємства його активами, Кза	$\uparrow K_{за}$	$\downarrow K_{за}$
	Коефіцієнт забезпечення зобов'язань підприємства його оборотними активами, Кзоа	$\uparrow K_{зоа}$	$\downarrow K_{зоа}$
	Чисті активи, ЧА	$\uparrow ЧА$	$\downarrow ЧА$
критичні загрози	Коефіцієнт абсолютної ліквідності, Кла	Кла 0,5 [1]; Кла (0,2–0,35)	Кла < 0,5 [1]; Кла (0,2–0,35)

		[24]	[24]
	Коефіцієнт поточної ліквідності, Кпл	Кпл<2 [1]; Кпл (1–2) [24]	Кпл>2 [1]; Кпл (1–2) [24]
	Коефіцієнт Бівера, КБ	КБ>0,2 [1]; КБ (0,17–0,40) [24]	КБ <0,2 [1]; КБ (0,17–0,40) [24]

З наведеного вище можна зробити висновки про те, що використання у практичній діяльності енергогенеруючих підприємств даного методичного підходу до оцінки загроз фінансово-економічної безпеки дозволить менеджменту цих підприємств оперативно приймати управлінські рішення щодо запобігання загроз безпеці підприємств, оцінювати відповідні аспекти фінансового стану конкуруючих суб'єктів підприємницької діяльності у правовому полі країни.

Список літератури:

- 1) Іващенко Г. А. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень на підприємстві / Г. А. Іващенко, А. С. Скрипай// Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2015. – Том 21. – № 2. – С. 86 – 92.
- 2) Бурьянов В.П. Рискология (управление рисками): Учебное пособие / В.П. Бурьянов, К.А. Кирсанов, Л.М. Михайлов – [2-е изд., испр. и доп.] – М.: Издательство «Экзамен», 2003. – 384с.
- 3) Вітлінський В.В. Аналіз моделювання та управління економічним ризиком: Навч.-метод. Посібник для самост. вивч. дисц. / В.В. Вітлінський, П.І. Верченко – К.: КНЕУ, 2000. – 292с.
- 4) Електроенергетика України: стан і тенденції розвитку / Доповідь Центру Разумкова // Національна безпека і оборона – Νο6. – К.: Центр Разумкова, 2012 – 56 с.